

Slovenski Pravnik.

Leto XXXII. V Ljubljani, 15. decembra 1916. Št. 11.—12.

Ob smrti našega cesarja.

Dne 21. novembra zvečer je cesar Franc Jožef I. izd hnil veliko svojo dušo. Dasi ob njegovi visoki starosti ni bilo več pričakovati dolgega življenja, je vest o njegovi smrti prišla za vse narode širne naše domovine in za slehernega državljana z vso nenadnostjo in presunljivostjo. Vse je imelo občutek, da je izgubilo svojega edinega cesarja, ker drugega niso poznale skoraj tri generacije. Tiste dni, ko je počival na mrtvaškem odru, bilo je ob njem zbrano v duhu vse državljanstvo in se v prespoštljivi hvaližnosti spominjalo njegovih odličnih in dobrih del, ki je ž njimi osrečeval državo, njene narode in slojeve neprestano skoraj sedemdeset let. Ko so dne 30. novembra popoldne polagali njegove zemeljske ostanke v kapucinsko rakev, ihtela je cela monarhija, kakor le more žalovati številna, mnogočlenska rodbina za svojim preskrbnim, vse ljubečim, vse združujočim očetovskim poglavarjem.

Cesarja Franca Jožefa I. ni več, ali njegovemu spomину se bo klanjala zgodovina vse večne čase, časteča v njem jednega izmed prvih vladarjev in mož na svetu. To, kako je blagopokojni cesar združeval posamezne dele svoje države v celokupnost, kako je pri tem dopuščal in pospeševal razvoj vseh, tudi malih narodov v okviru svoje monarhije, kako je ščitil svobodo slehernega narodnega jezika in veroiz-

povedanja, kako je delil svojo oblast s prosto voljenimi zakonodajnimi zbori, kako je po tem potu tekom svojega slavnega vladanja preobrazil državo svojo in jo približal idealu narodnostne celokupne monarhije: to vse je v svetovni zgodovini brez primere. Le pod to egido je tudi slovenski narod, dasi maloštevilen in v stoletjih izmučen, mogel uveljaviti svoje bitje in v primeroma kratki dobi napredovati do svoje kulture. Zato pa je tudi slovenski narod bil vedno hvaležno udan svojemu cesarju in je to svojo zvestobo dokazoval junaško na vseh bojiščih do današnje dobe, ko zopet stoji v prvih vrstah na braniku za državo in vladarsko hišo.

O srečnem prepородu, ki ga je doživela Avstrija pod slavnim žezlom Franca Jožefa I. na slehernem duševnem in gospodarskem polju, o njenem ogromnem in vsestranskem napredku so se že pisale obsežne knjige in se bodo še pisale. Zlasti tudi v zgodovini prava ostane zapisano s sijajnimi črkami ime visokopokojnega cesarja, ki ni le podaril iz lastne inicijative svojemu ljudstvu najrazsežnejše ustave in svojim narodom enakopravnosti v uradu in šoli, marveč je dal tudi zasebno pravo razviti v vseh panogah do vrhunca. Odločitev justice od uprave, izpopolnitev državljanskega in kazenskega prava, srečni preustroj pravnega prava, sploh korenita prememba države iz patriarhalne v modernopravno državo — daje in bo dajalo pravniškemu svetu, domačemu in tujemu, poseben naslov za občudovanje vladanja Franca Jožefa I.

Vse ideje, ki so se na ta način udeleževale v Avstriji s tolikim uspehom za njeno notranjo in vnanjo moč, izvirale so ali vsaj dobivale odločilno podporo iz neusahljivega vira modrosti in vestnosti, zlasti pa dobrotljivosti in človekoljubnosti. S temi lastnostmi se je blagopokojni naš cesar visoko in čudovito dvigal nad vse druge kot vladar in človek, tako na veliko, kakor na drobno. Franc Jožef I. je bil v vsakem oziru velik monarh, svojemu ljudstvu posvečena oseba v pravem pomenu besede. Zapustil je svojemu nasledniku neprecenljivo dedščino otroške zvestobe in ljubezni vsega podaništva do prejasne dinastije, dedščino, v kateri ostanejo tudi naša srca do zadnjega utripa.

Njemu, ki je v cvetu svoje moške dobe sédel na prestol svojih očetov in ki si je osvojil srce svojih narodov s prvim svojim oklicem, se sedaj prespoštljivo in verno poklanjamo:

Bog obvaruj, Bog ohrani Njeg. Veličanstvo cesarja Karla I.

Mojim narodom!

Globoko ginjeni in pretreseni stojimo Jaz in Moja hiša, stoje Moji zvesti narodi pred mrtvaškim odrom plemenitega vladarja, čigar rokam je bila usoda monarhije poverjena skoro sedem desetletij.

Po milosti Vsegamogočnega, ki ga je v zgodnjih mladostnih letih poklical na prestol, mu je bila tudi podeljena sila, da je nemoten in nezlomljen po najhujši človeški boli, do visoke starosti živel samo dolžnostim, ki sta mu je predpisovala Njegov visoki vladarski poklic in vroča ljubezen do njegovih narodov.

Njegova modrost, uvidevnost in očetovska skrb so ustvarile trajno podlago mirnemu skupnemu življenju in svobodnemu razvoju in pripeljale skoz slabe in dobre dni Avstro-Ogrsko po dolgem in blagoslovljenem času miru na vrhunec moči, na katerem vodi danes v družbi z zvestimi zavezniki boj s sovražniki vsenaokrog.

Njegovo delo je treba nadaljevati in dokončati.

V viharjih časih zavzamem častitljivi prestol Mojih prednikov, ki mi ga je v nezmanjšanem sijaju zapustil Moj presvetli stric.

Cilj še ni dosežen, še ni zlomljena blodnja sovražnikov, ki mislijo z nadaljujočim se napadom premoči, da razbiti Mojo monarhijo in premagati njene zaveznike

Vem, da sem edin s Svojimi narodi v neupogljivem sklepu, dobojevati boj, dokler bo dosežen mir, ki bo zagotovil obstanek Moje monarhije in zajamčil trdne podlage njenega nemotenega razvoja.

S ponosnim zaupanjem se zanašam, da bo Moja junška brambna sila opiraje se na požrtvovalno domoljubje Mojih narodov v zvestem orožnem bratstvu z zveznimi ar-